

اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان اصفهان

معاونت اقتصادی

مجموعه گزارشات بازار پول

شماره (۴)

خردادماه ۱۳۹۶

بنام خداوند بخشنده مهربان

اطلاعات سند

نام پروژه	مجموعه گزارشات بازار پول شماره (۴)
ناظر پروژه	علی صبوحی، مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان اصفهان
مدیر پروژه	شهرام رئیسی دهکردی، معاون اقتصادی
مجری پروژه	علی خرمی پور
شماره نامه ارجاعی	
کد سند	
تاریخ تهیه	خرداد ۱۳۹۶
تاریخ نشر سند	خرداد ۱۳۹۶
نام فایل الکترونیکی	
مسئول تهیه سند	علی خرمی پور
نوع طبقه بندی سند	

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است

فهرست

- ۱- بانکداری الکترونیک ۱
- ۱-۱- مقدمه ۱
- ۱-۲- بررسی شاخصهای بانکداری الکترونیک ۱
- ۱-۲-۱- کارتهای الکترونیکی صادر شده ۲
- ۱-۲-۲- تعداد دستگاههای خودپرداز شبکه بانکی ۲
- ۱-۳- نسبت ارزش تراکنشهای شاپرک به نقدینگی ۵
- ۱-۴- نسبت تراکنشهای شاپرک به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص ۷
- ۲- بانکداری اسلامی ۹
- ۲-۱- مقدمه ۹
- ۲-۲- سرمایه بانکهای اسلامی ۹
- ۲-۳- جایزه بانک اسلامی ایران ۱۲

فهرست جدول ها

- جدول ۱-۱ کارت های الکترونیکی صادر شده به تفکیک نوع و سال ۲
- جدول ۲-۱ تعداد دستگاههای خودپرداز، پایانه شعب و تراکنش ۳
- جدول ۳-۱ مبلغ و تعداد تراکنشهای شاورک به تفکیک ۴
- جدول ۴-۱ نسبت تراکنشهای شاپرک به نقدینگی به تفکیک سال ۶
- جدول ۵-۱ نسبت تراکنشهای شاپرک به نقدینگی به تفکیک ماه (هزار میلیارد ریال) ۶
- جدول ۱-۲ - ۲۰ نهاد مالی اسلامی با بیشترین رشد دارایی در یک دهه ۹

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۱ مبلغ و تعداد تراکنشهای دستگاههای خودپرداز ۳
- نمودار ۲-۱ تعداد تراکنشهای شاپرک به تفکیک انواع روش ۵
- نمودار ۳-۱ مبلغ تراکنشهای شاپرک به تفکیک انواع روش ۵
- نمودار ۴-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنشهای شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آبان ۱۳۹۵ ..... ۷
- نمودار ۵-۱ نسبت اسکناس و مسکوک و تراکنش به نقدینگی ۸
- نمودار ۶-۱ نسبت تراکنش به اسکناس و مسکوک به تفکیک سال ۸
- نمودار ۱-۲ کل دارایی مالی بر اساس شریعت ۲۰۱۶-۲۰۰۶ (میلیارد دلار) ۱۰
- نمودار ۲-۲ سهم دارایی مالی بر اساس شریعت به تفکیک منطقه ۲۰۱۶-۲۰۰۶ ..... ۱۰
- نمودار ۳-۲ مجموع کل دارایی مطابق با شریعت بانکهای مستقل (میلیارد دلار) ۱۱

۱- بانکداری الکترونیک

۱-۱- مقدمه

بانکداری الکترونیک، شامل سیستم‌هایی است که مشتریان مؤسسات مالی را قادر می‌سازد تا در سه سطح اطلاع‌رسانی، ارتباط و تراکنش، از خدمات بانکی استفاده کنند. مزایای بانکداری الکترونیک را می‌توان از دو جنبه مشتریان مؤسسات مالی مورد توجه قرارداد، از دید مشتریان، می‌توان از صرفه‌جویی در هزینه‌ها، صرفه‌جویی در زمان و دسترسی به کانال‌های متعدد برای انجام عملیات بانکی نام برد. مهم‌ترین مزایای بانکداری الکترونیک برای بانک‌ها نیز عبارت‌اند از: تمرکز بر کانال‌های توزیع جدید ارائه خدمات، ارائه خدمات اصلاح‌شده به مشتریان و استفاده از راهبردهای تجارت الکترونیک. البته مزایای بانکداری الکترونیک از دیدگاه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت نیز قابل بررسی است. رقابت یکسان، نگهداری و جذب مشتری، از جمله مزایای بانکداری الکترونیک در کوتاه‌مدت (کمتر از یک سال) هستند. در میان‌مدت، یعنی کمتر از ۱۸ ماه نیز مزایای بانکداری الکترونیک عبارت‌اند از: یکپارچه‌سازی کانال‌های مختلف، مدیریت اطلاعات، گستردگی طیف مشتریان، هدایت مشتریان به سوی کانال‌های مناسب با ویژگی‌های مطلوب و کاهش هزینه‌ها. کاهش هزینه پردازش معاملات، ارائه خدمات به مشتریان بازار هدف و ایجاد درآمد نیز از جمله مزایای بلندمدت بانکداری الکترونیک به شمار می‌روند. البته بانکداری الکترونیک برای بانک‌ها هم فرصت است هم تهدید. بانک‌هایی که در ارائه این‌گونه خدمات ضعیف عمل می‌کنند، در معرض خطر از دست دادن تعداد زیادی از مشتریان خود قرار خواهند گرفت و بانک‌هایی که با سرعت به سوی ارائه و ارتقای خدمات الکترونیکی می‌روند، فرصت خواهند داشت که مشتریان بیشتری را جذب کنند، مناطق جغرافیایی وسیع‌تری را تحت پوشش قرار دهند و اعتبار خود را در رابطه با مشتریان افزایش دهند.

۱-۲- بررسی شاخص‌های بانکداری الکترونیک

اگرچه در حوزه بانکداری الکترونیکی، بانک‌ها دارای ابزار و خدمات مختلفی می‌باشند؛ اما به دلیل محدودیت در اطلاعات آماری و بدون توجه به کیفیت خدمات بانکی در حوزه بانکداری الکترونیکی، به داده‌های آماری موجود در

سه بخش تعداد کارت‌های الکترونیکی صادرشده، پایانه‌های شعب دستگاه‌های خودپرداز (ATM) و پایانه‌های فروش فعال (POS) بسنده می‌شود.

۱-۲-۱- کارت‌های الکترونیکی صادر شده

از جمله شاخص‌هایی که برای بررسی وضعیت بانکداری الکترونیکی می‌توان استفاده کرد تعداد کارت‌های بانکی صادرشده است که نشان‌گر دسترسی افراد یک جامعه به ساده‌ترین نوع و البته لازمه بانکداری الکترونیکی است. برای بررسی این موضوع تعداد کارت‌های الکترونیکی صادرشده به تفکیک نوع و سال در جدول (۱-۱) آورده شده است همان‌طور که مشخص است به‌طور متوسط تعداد کارت‌های بانکی در سال ۱۳۸۵ به ازای هر دو نفر یک کارت بوده است که این رقم در سال ۹۰ به تعداد ۲/۳ کارت الکترونیکی به ازای هر نفر رسیده است و در سال ۱۳۹۵ به تعداد ۵ کارت به ازای هر نفر بوده است که نشان‌دهنده افزایش چشمگیر ده برابری در طی دوره ده‌ساله ۹۵-۱۳۸۵ است. همان‌طور که مشخص است بیشترین سهم از کارت‌های الکترونیک متعلق به کارت‌های برداشت با سهم ۶۵/۱۴ درصدی از کارت‌های الکترونیکی است و کمترین سهم متعلق به کارت‌های اعتباری و پول الکترونیک است که به ترتیب سهم ۰/۳۶ و ۰/۵ درصدی را دارا می‌باشند.

جدول ۱-۱ کارت‌های الکترونیکی صادرشده به تفکیک نوع و سال

کارت برداشت	کارت اعتباری	کارت‌های خرید/هدیه	کارت‌های پول الکترونیک	کل کارت‌های الکترونیکی	
۲۵۸.۴۴۹.۸۶۵	۱۴۲۴۵۹۰	۱۳۴۹۲۵۰۲۷	۱.۹۶۷.۵۳۷	۳۹۶.۷۶۷.۰۱۹	آذر ۱۳۹۵
۶۵,۱۴٪	۰,۳۶٪	۳۴,۰۱٪	۰,۵۰٪	۱۰۰,۰۰٪	سهم
۲۱۲۸۹۰۸۸۷	۱,۶۳۶,۸۸۳	۱۱۶۳۲۳۲۵۰	۱۹۶۱۳۷۸	۳۳۲,۸۱۲,۳۹۸	۱۳۹۴
۲۲۴۶۷۲۴۰۳	۱۶۴۴۵۱۹	۱۰۸۲۲۱۱۹۸	۳۹۵۹۶۳۳۶	۳۷۴,۱۳۴,۴۵۶	۱۳۹۳
۱۸۹۸۲۵۴۳۴	۲۲۳۶۵۶۳	۸۶۹۹۶۴۰۸	۱۹۴۵۱۵۵	۲۸۱,۰۰۳,۵۶۰	۱۳۹۲
۱۵۴۸۶۱۵۷۷	۱۷۵۹۳۹۱	۶۹۱۴۳۳۲۱	۱۵۵۷۲۵۴	۲۲۷,۳۲۱,۵۴۳	۱۳۹۱
۱۲۲۵۶۲۵۸۹	۱۵۶۹۷۷۹	۴۹۸۹۲۷۱۵	۷۱۴۹۴۸	۱۷۴,۷۴۰,۰۳۱	۱۳۹۰
۹۳۵۷۰۲۱۰	۱۳۶۷۵۲۲	۳۳۴۷۵۱۹۹	۱۰۲۱۸	۱۲۸,۴۲۳,۱۴۹	۱۳۸۹
۶۷۶۳۲۹۹۶	۴۲۴۴۹۸	۱۹۳۶۷۷۶۹	۱۲۱۹۹	۸۷,۴۳۷,۴۶۲	۱۳۸۸
۴۸۰۶۱۹۵۶	۳۲۸۰۸۴	۱۱۶۸۸۲۳۱	۱۱۹۱۹	۶۰,۰۹۰,۱۹۰	۱۳۸۷
۳۰۱۶۲۶۶۰	۲۶۴۶۲۱	۸۱۶۶۰۰۲	۸۸۴۴	۳۸,۶۰۲,۱۲۷	۱۳۸۶

۱-۲-۲- تعداد دستگاه‌های خودپرداز شبکه بانکی

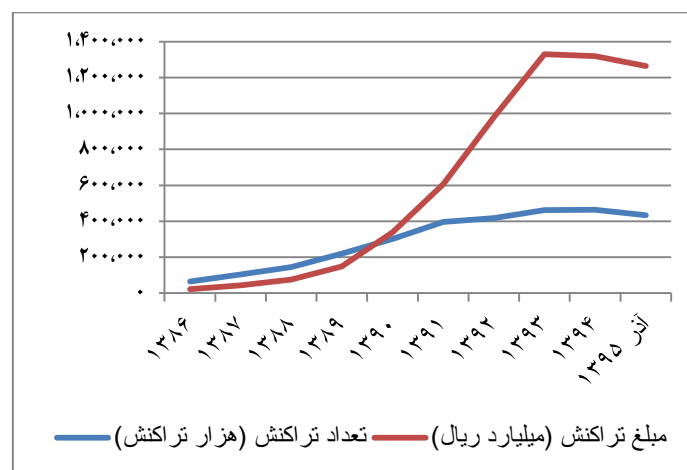
تعداد کل دستگاه‌های خودپرداز شبکه بانکی کشور در سال ۱۳۹۴، ۴۴۰۱۳ دستگاه است که با ۵/۴ درصد افزایش به ۴۶۴۰۹ دستگاه در آذرماه سال ۱۳۹۵ رسیده است. این در حالی است که تعداد خودپردازها نسبت به سال

۱۳۸۶ دوره ۳۶۷ برابر گردیده است و به طور متوسط سالانه نرخ رشدی ۱۹ درصدی داشته است. اما مبلغ تراکنش دستگاه‌های خودپرداز با کاهش ۶/۴- درصدی به مبلغ ۱۲۶۳۳۳۵ میلیارد ریال رسیده است در حالی که در طی نه سال اخیر مبلغ تراکنش دستگاه‌های خودپرداز به طور متوسط رشدی ۶۳ درصدی داشته‌اند. تعداد پایانه‌های شعب در سال ۱۳۹۴ برابر ۷۱۵۹۶۵ بوده که است که با ۰/۶ رشد به تعداد ۷۲۰۳۵ رسیده است و مبلغ تراکنش نیز با رشدی ۳/۴۶ درصدی به مبلغ ۵۵۳۴۴۷ میلیارد ریال رسیده است.

جدول ۱-۲ تعداد دستگاه‌های خودپرداز، پایانه شعب و تراکنش

سال	خودپرداز		پایانه شعب		مبلغ تراکنش (میلیارد ریال)
	تعداد	مبلغ تراکنش (میلیارد ریال)	تعداد	تعداد تراکنش	
آذر ۱۳۹۵	۴۶,۴۰۹	۴۳۴,۰۷۷,۴۵۸	۷۲,۰۳۵	۲۳,۹۱۳,۱۸۸	۵۵۳,۴۴۷
۱۳۹۴	۴۴,۰۱۳	۴۶۳,۷۷۱,۷۳۰	۷۱,۵۹۶	۲۵,۷۰۶,۶۴۶	۵۳۴,۹۱۳
۱۳۹۳	۴۰,۵۲۲	۴۶۲,۶۵۳,۳۰۳	۶۶,۹۸۰	۲۸,۷۳۱,۱۱۰	۵۴۳,۸۴۰
۱۳۹۲	۳۴,۱۳۴	۴۱۷,۳۷۸,۲۴۷	۵۶,۱۵۲	۲۰,۰۱۸,۳۲۵	۴۰۷,۳۵۸
۱۳۹۱	۳۰,۱۷۳	۳۹۷,۰۸۰,۵۸۸	۵۳,۱۱۷	۱۷,۰۶۶,۲۱۹	۳۵۲,۱۹۸
۱۳۹۰	۲۶,۶۲۶	۳۰۲,۱۴۵,۷۶۰	۵۲,۷۸۲	۱۵,۶۳۹,۷۸۰	۱۹۵,۵۹۱
۱۳۸۹	۲۰,۶۲۳	۲۱۹,۷۱۴,۳۶۵	۴۳,۰۴۶	۱۵,۹۵۶,۶۳۹	۱۳۲,۴۰۲
۱۳۸۸	۱۷,۱۳۳	۱۴۵,۵۸۷,۸۴۴	۳۱,۸۵۳	۱۵,۶۱۵,۶۹۳	۹۰,۳۱۹
۱۳۸۷	۱۲,۹۵۹	۱۰۳,۲۶۲,۴۵۸	۲۷,۰۴۸	۴,۹۰۲,۶۷۴	۴۷,۷۹۷
۱۳۸۶	۹,۹۱۷	۶۴,۸۳۰,۱۵۴	۲۱,۷۰۷	۳,۸۹۸,۰۸۱	۳۴,۲۳۱

نمودار ۱-۱ مبلغ و تعداد تراکنش‌های دستگاه‌های خودپرداز

اگرچه تعداد خودپردازها در طی دوره ۹۵-۱۳۸۵ یک رشد صعودی همراه داشته است اما همان طور که از نمودار فوق ملاحظه می شود مبلغ تراکنش و تعداد تراکنش خودپردازها تنها تا سال ۱۳۹۲ این رشد صعودی را حفظ کرده اند و از انتهای سال ۱۳۹۳ این روند با کاهش روبرو شده است و روند آن نزولی شده است.

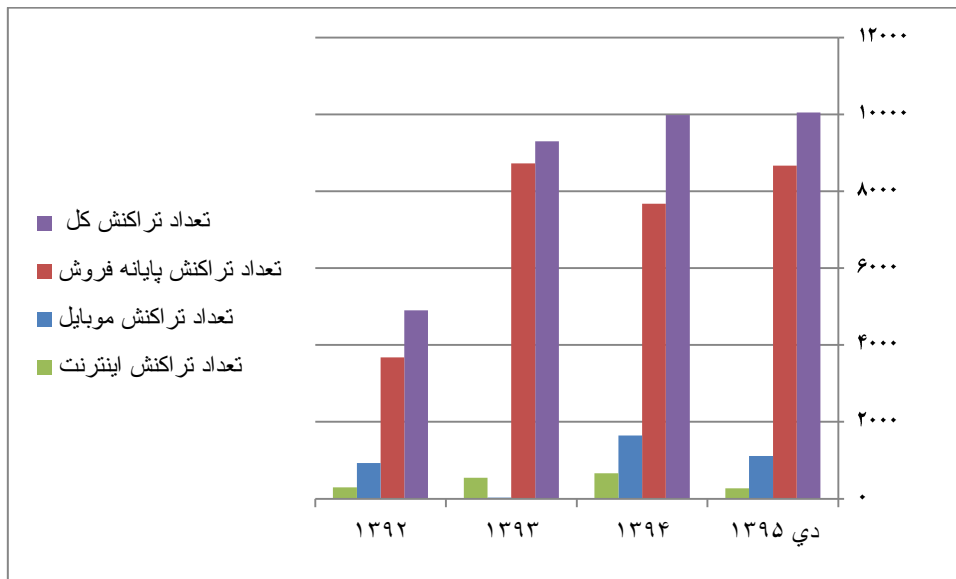
جدول ۳-۱ مبلغ و تعداد تراکنش های شاترک به تفکیک

تعداد پایانه های فروش	تعداد (میلیون تراکنش) تراکنش				مبلغ (هزار میلیارد ریال) تراکنش				سال
	کل	اینترنت	پایانه فروش	موبایل	کل	اینترنت	پایانه فروش	موبایل	
۵۰۳۵۲۴۰	۱۰۰۵۰,۸	۲۷۱,۱	۸۶۶۴,۷	۱۱۱۵,۱	۱۰۹۳۷,۸	۷۸۱,۱	۱۰۱۰۲,۰	۵۴,۷	دی ۱۳۹۵
-	۱۰۰,۰۰٪	۲,۷۰٪	۸۶,۲۱٪	۱۱,۰۹٪	۱۰۰,۰۰٪	۷,۱۴٪	۹۲,۳۶٪	۰,۵۰٪	سهم (درصد)
۴۴۳۳۶۶۶	۹۹۷۹,۸	۶۶۱,۸	۷۶۷۱,۸	۱۶۴۶,۱	۱۰۲۹۲,۶	۶۰۹,۴	۹۶۳۴,۶	۴۸,۶	۱۳۹۴
-	۱۰۰,۰۰٪	۲,۷۰٪	۸۶,۲۱٪	۱۱,۰۹٪	۱۰۰,۰۰٪	۷,۱۴٪	۹۲,۳۶٪	۰,۵۰٪	سهم (درصد)
۳۷۲۱۰۲۳	۹۲۹۷,۴	۵۴۲,۴	۸۷۲۳,۱	۳۱,۸	۹۲۹۷,۴	۵۴۲,۴	۸۷۲۳,۱	۳۱,۸	۱۳۹۳
-	۱۰۰,۰۰٪	۲,۷۰٪	۸۶,۲۱٪	۱۱,۰۹٪	۱۰۰,۰۰٪	۷,۱۴٪	۹۲,۳۶٪	۰,۵۰٪	سهم (درصد)
۳۱۰۹۵۰۷	۴۹۰۰,۵	۲۹۷,۸	۳۶۷۳,۸	۹۲۸,۸	۶۰۲۱,۵	۱۴۶,۳	۵۸۶۲,۳	۱۲,۹	۱۳۹۲
-	۱۰۰,۰۰٪	۲,۷۰٪	۸۶,۲۱٪	۱۱,۰۹٪	۱۰۰,۰۰٪	۷,۱۴٪	۹۲,۳۶٪	۰,۵۰٪	سهم (درصد)

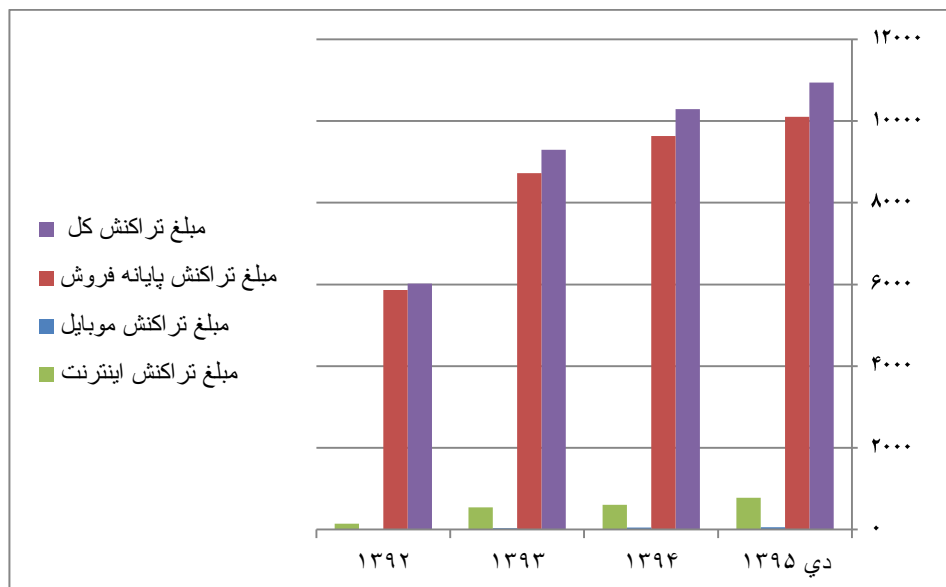
تعداد پایانه های فروش در سال ۱۳۹۴ برابر ۴۴۳۳۶۶۶ بوده است که با رشد ۱۳۶ درصدی به تعداد ۵۰۳۵۲۴۰ در دی ماه ۱۳۹۵ رسیده است و مبلغ تراکنش پایانه های فروش از ۹۶۳۴/۶ میلیون ریال با ۴/۹ درصد افزایش به مقدار ۱۰۱۰۲ میلیون ریال رسیده است از دیگر شاخص های بانکداری الکترونیک تعداد تراکنش ها و مبلغ تراکنش با استفاده از اینترنت و موبایل است که در نمودارهای (۱-۲) و (۱-۳) به نمایش درآمده است. اگرچه تعداد و مبلغ تراکنش ها روندی صعودی داشته اما روش های مختلف سهمی یکسان از تراکنش ها نداشته اند و بیشترین مبلغ تراکنش مربوط به پایانه های فروش و کمترین سهم از مبلغ تراکنش مربوط به موبایل است. در مورد دو روش بانکداری الکترونیک از طریق موبایل و اینترنت تعداد تراکنش روش موبایل بیشتر از روش اینترنتی است اما در مورد مبلغ تراکنش موضوع بالعکس است.

نمودار ۱-۲ تعداد تراکنش‌های شاپرک به تفکیک انواع روش

نمودار ۱-۳ مبلغ تراکنش‌های شاپرک به تفکیک انواع روش

۳-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور مؤثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، درصدی از نقدینگی که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول (۱-۴) اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی در آذرماه ۱۳۹۵ توسط بانک مرکزی ج.ا.و.د. محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (۸ ماه نخست ۱۳۹۵) استفاده شده است.

جدول ۱-۴ نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی به تفکیک سال

سال	نقدینگی (هزار میلیارد ریال)	ارزش تراکنش های شاپرک (هزار میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی
آبان ۱۳۹۵	۱۱۶۱۸,۲	۸۴۹	۷,۳٪
۱۳۹۴	۱۰۱۷۲,۸	۱۰۲۹۲,۶	۱۰۱,۲٪
۱۳۹۳	۷۸۲۳,۹	۹۲۹۷,۴	۱۱۸,۸٪
۱۳۹۲	۶۳۹۵,۵	۶۰۲۱,۵	۹۴,۲٪

جدول ۱-۵ نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی به تفکیک ماه (هزار میلیارد ریال)

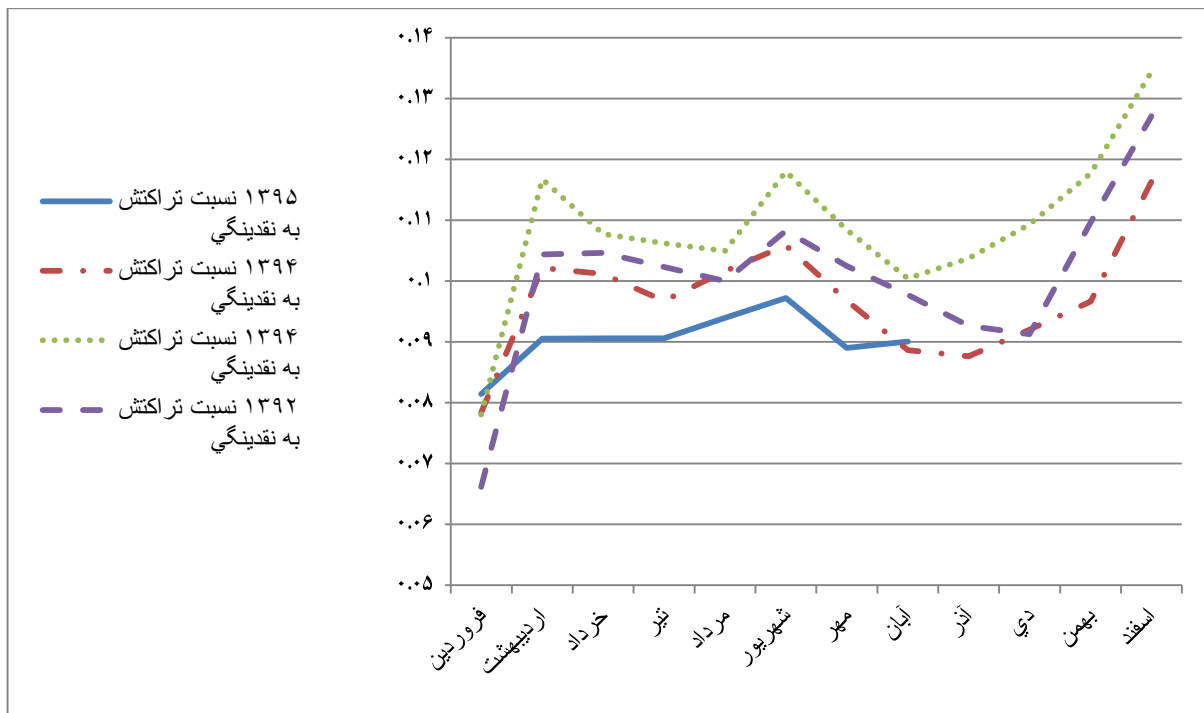
	۱۳۹۲			۱۳۹۳			۱۳۹۴			۱۳۹۵		
	تراکنش به نقدینگی	تراکنش	نقدینگی	تراکنش به نقدینگی	تراکنش	نقدینگی	تراکنش به نقدینگی	تراکنش	نقدینگی	تراکنش به نقدینگی	تراکنش*	نقدینگی*
فروردین	۶,۶۱٪	۳۰۴,۵	۴۶۰۴,۹	۷,۸۰٪	۵۰۶,۳	۶۴۸۷,۵	۷,۸۴٪	۶۱۸,۲	۷۸۸۷,۷	۸,۱۴٪	۸۳۱,۸	۱۰۲۱۸,۵
اردیبهشت	۱۰,۴۳٪	۴۸۷,۳	۴۶۶۹,۸	۱۱,۶۷٪	۷۵۸,۶	۶۴۹۹,۷	۱۰,۲۱٪	۸۱۷,۶	۸۰۰۴,۵	۹,۰۵٪	۹۴۰,۰	۱۰۳۸۵,۲
خرداد	۱۰,۴۶٪	۴۹۳,۶	۴۷۱۹,۵	۱۰,۷۷٪	۷۱۶,۸	۶۶۵۳,۸	۱۰,۱۲٪	۸۲۶,۱	۸۱۶۶,۹	۹,۰۶٪	۹۵۹,۴	۱۰۵۹۵
تیر	۱۰,۲۳٪	۴۹۰,۷	۴۷۹۶,۷	۱۰,۶۲٪	۷۲۰,۵	۶۷۸۳,۶	۹,۶۷٪	۸۰۵,۳	۸۳۲۳,۸	۹,۰۶٪	۹۷۹,۷	۱۰۸۱۸,۸
مرداد	۱۰,۰۰٪	۴۹۱,۸	۴۹۱۸,۲	۱۰,۴۹٪	۷۲۵,۲	۶۹۱۱,۸	۱۰,۱۶٪	۸۶۴,۴	۸۵۰,۸	۹,۳۹٪	۱۰۳۲,۶	۱۰۹۹۲
شهریور	۱۰,۸۲٪	۵۴۸,۱	۵۰۶۴	۱۱,۸۰٪	۸۳۳,۶	۷۰۶۵,۹	۱۰,۵۸٪	۹۲۳,۴	۸۷۲۷,۵	۹,۷۲٪	۱۰۹۰,۹	۱۱۲۲۷,۱
مهر	۱۰,۲۵٪	۵۲۶,۴	۵۱۳۷,۷	۱۰,۸۴٪	۷۷۶,۹	۷۱۶۴,۹	۹,۶۸٪	۸۵۸,۲	۸۸۶۸,۹	۸,۹۰٪	۱۰۱۲,۳	۱۱۳۷۹,۹
آبان	۹,۷۷٪	۵۱۸,۷	۵۳۰۷,۱	۱۰,۰۴٪	۷۳۰,۵	۷۲۷۴,۸	۸,۸۶٪	۸۰۴,۱	۹۰۷۳,۶	۹,۰۰٪	۱۰۴۶,۰	۱۱۶۱۸,۲
آذر	۹,۲۶٪	۵۱۰,۲	۵۵۰۷,۸	۱۰,۳۷٪	۷۷۰,۲	۷۴۲۳,۸	۸,۷۶٪	۸۱۰,۸	۹۲۵۱,۷	-	۱۰۶۸,۸	-
دی	۹,۱۲٪	۵۱۱,۴	۵۶۰۵,۹	۱۰,۹۳٪	۸۱۵,۳	۷۴۶۱,۳	۹,۲۰٪	۸۷۳,۱	۹۴۹۳,۹	-	۱۰۸۹,۲	-
بهمن	۱۰,۹۶٪	۶۳۰,۷	۵۷۵۲,۷	۱۱,۷۷٪	۸۹۱,۹	۷۵۸۰,۹	۹,۶۶٪	۹۴۲,۹	۹۷۵۹,۴	-	-	-
اسفند	۱۲,۷۱٪	۸۱۲,۶	۶۳۹۵,۵	۱۳,۴۴٪	۱۰۵۱,۶	۷۸۲۳,۹	۱۱,۶۴٪	۱۱۸۳,۸	۱۰۱۷۲,۸	-	-	-

در آبان ماه ارزش تراکنش های شاپرک ۹ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مهر، کاهش ۱ درصدی داشته است.

در ماه آبان، ارزش تراکنش های شاپرک رشد ۳/۳ درصدی داشته است که در قیاس با افت ۷/۲ درصدی نقدینگی نسبت به مهرماه، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش های شاپرکی به نقدینگی نسبت به مهر را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در دو ماه آبان و آذر ۱۳۹۵ از طرف بانک مرکزی ج.ا.ا. منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت آبان ماه سال ۱۳۹۵ در شکل (۴-۱) ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

نمودار ۴-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آبان ۱۳۹۵

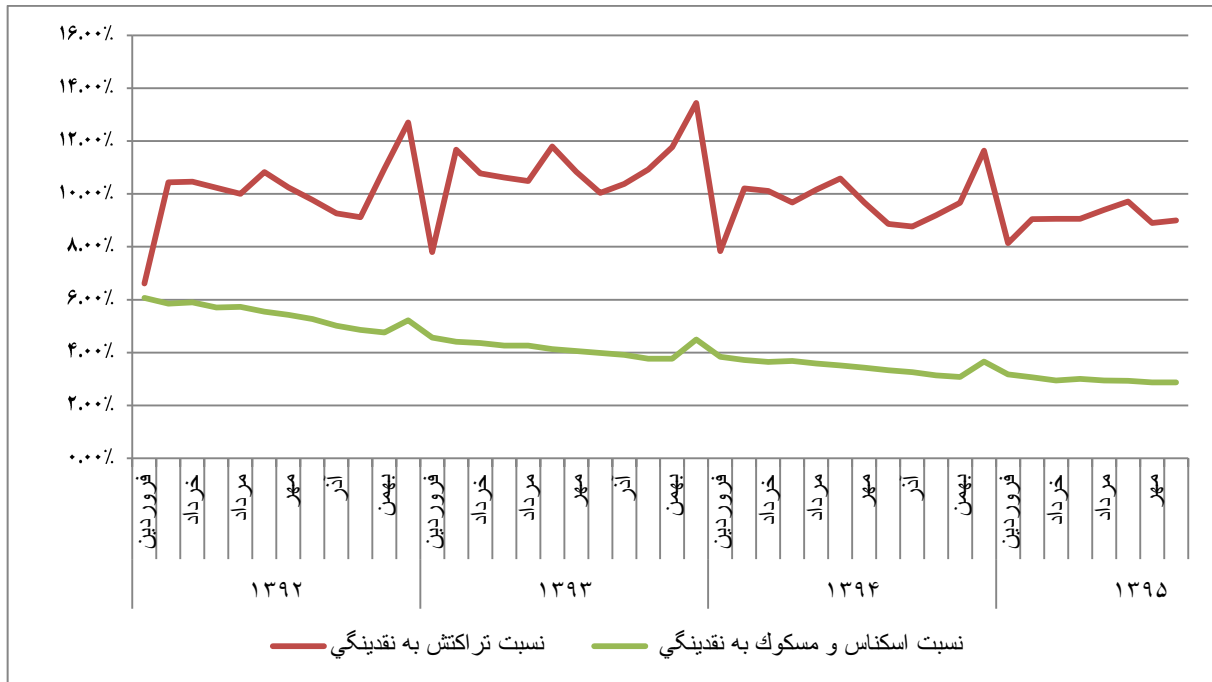
۴-۱- نسبت تراکنش‌های شاپرک به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص

همان‌طور که در نمودارهای (۵-۱) و (۶-۱) ملاحظه می‌شود نسبت تراکنش‌ها نسبت به اسکناس و مسکوک روندی صعودی دارد. همواره این نسبت در حال افزایش است و نشان‌دهنده جایگزینی هرچه بیشتر پرداخت الکترونیکی به جای سیستم سنتی پرداخت با اسکناس است.

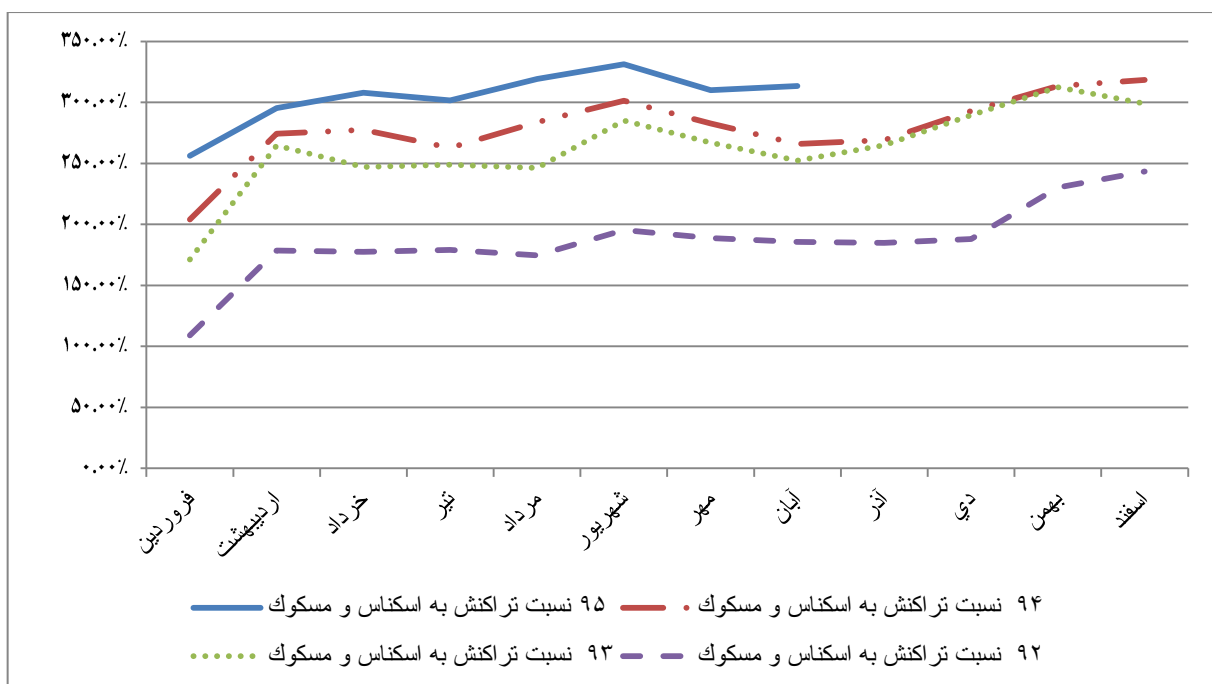
روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی به‌طور کلی روندی نوسانی و با میانگین ۱۰ درصد داشته است. از ۶/۶۲ درصد در فرودین ماه ۱۳۹۲ به ۹ درصد در آبان ماه ۱۳۹۵ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی نزولی داشته است و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۸۷ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۵۲/۷ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک در طول دوره مورد بررسی است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. کاهش این نسبت یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تأمین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول

فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

نمودار ۵-۱ نسبت اسکناس و مسکوک و تراکنش به نقدینگی

نمودار ۶-۱ نسبت تراکنش به اسکناس و مسکوک به تفکیک سال

۲- بانکداری اسلامی

۲-۱- مقدمه

بر اساس گزارش رتبه بندی موسسات مالی اسلامی در سال ۲۰۱۶ که توسط The Banker منتشر شده است. ارزش کل دارایی های منطبق بر شریعت در جهان از ۳۸۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۶ به مبلغ ۱۴۴۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۶ رسیده است و نرخ رشد مرکب سالانه ۱۲/۷۲ درصد را تجربه کرده است. اما این رشد صعودی بیشتر از طرف بازارهای خاورمیانه و شمال آفریقا (منطقه منا) نشأت می گیرد. به نحوی که دارایی منطقه منا در سال ۲۰۰۶ برابر ۶۸٪ دارایی های منطبق بر شریعت بوده است حال آنکه در سال ۲۰۱۶ این سهم به ۸۰٪ رسیده است و به طور بالعکس سرمایه ای که از طرف آسیا به خصوص کشور مالزی می آید کاهش مختصری داشته است. در سال ۲۰۰۶ حدود ۲۵ درصد از کل دارایی های جهان در این منطقه بود در حالی که این سهم در سال ۲۰۱۶ به ۱۷ درصد کاهش پیدا کرده است.

۲-۲- سرمایه بانک های اسلامی

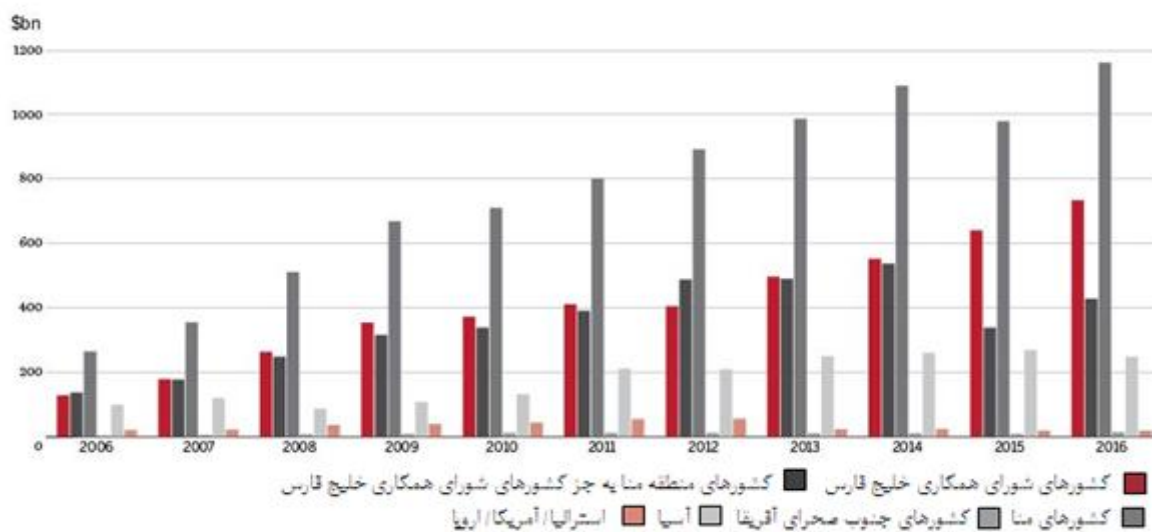
در جدول ذیل ۲۰ نهاد مالی اسلامی که بیشترین رشد دارایی را در دهه گذشته داشته اند مشخص شده است. از ده موسسه برتر هفت عدد از آنها از شورای همکاری خلیج فارس (GCC) و یا ایران می آیند در حالی که تنها سه تا از آنها از آسیا هستند. در طول ۱۰ سال گذشته منطقه شورای همکاری های خلیج فارس نرخ رشد مرکب سالانه بیش از ۱۷ درصدی را ثبت کرده است در حالیکه این میزان برای مابقی خاورمیانه ۱۰ درصد و ۸/۷ درصد برای آسیا است. قیمت بالای نفت، ارزش خالص بالای بنگاه ها و رشد سریع اقتصادی از عواملی است که میتوان برای این موضوع بر شمرد. بین سال های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ به تنهایی ارزش کل دارایی های منطقه از ۲۶۲ میلیارد دلار به ۳۵۳ میلیارد دلار جهش پیدا کرد. با وجود این رشد بالا، بازارهای مالی در مقابل فشارهای جهانی و منطقه ای در امان نبوده و در سال ۲۰۱۵ ارزش کل دارایی های این صنعت ۸/۴۸ درصد کاهش پیدا کرد.

جدول ۲-۱ - ۲۰ نهاد مالی اسلامی با بیشترین رشد دارایی در یک دهه

رتبه	نهاد مالی	کشور	رتبه ۲۰۰۷	رتبه ۲۰۱۶	درصد رشد	نرخ رشد مرکب سالانه
۱	بانک اسلامی قطر	قطر	۴۰۹۰,۲۵	۳۴۹۸۹	٪۷۵۳,۲	٪۲۳,۹۱
۲	اقتصاد نوین	ایران	۱۵۹۱,۶	۱۲۹۲۳	٪۷۰۶,۶۷	٪۲۳,۲
۳	بویان بانک	کویت	۱۷۴۴,۲۵	۱۰۳۳۳,۵۹	٪۴۹۲,۴۴	٪۱۹,۴۷
۴	پی تی بانک سیاریه	اندونزی	۱۰۱۹,۹۶	۵۱۰۸,۷۷	٪۳۸۲,۷۲	٪۱۷,۴۸
۵	بانک اسلامی بین المللی قطر دوحه	قطر	۲۳۰۷,۱۲	۱۱۱۳۷	٪۳۲۵	٪۱۷,۰۵
۶	بانک اسلامی بنگلادش	بنگلادش	۲۱۷۵,۵۲	۹۲۴۵	٪۳۰۲,۰۸	٪۱۵,۵۷
۷	بانک الجزیره	عربستان	۴۱۹۶,۶۹	۱۶۸۷۰	٪۲۸۱,۳۴	٪۱۴,۹۳
۸	بانک کشاورزی	ایران	۵۸۳۳,۱۸	۲۲۲۴۴	٪۲۷۱,۴	٪۱۴,۳۲
۹	بانک اسلامی شارجه	امارات متحده	۲۱۹۰,۳۶	۸۱۳۵	٪۲۴۹,۲	٪۱۴,۰۲
۱۰	هونگ انونگ بانک اسلامی برهاد	مالزی	۱۸۲۱,۷۹	۶۳۶۱,۷۵	٪۲۲۶,۱۵	٪۱۳,۳۲
۱۱	بانک اسلامی ابوظبی	امارات	۹۸۸۱,۶۷	۳۲۲۲۹	٪۲۰۰,۵۷	٪۱۲,۵۶
۱۲	بانک کار آفرین	ایران	۱۳۸۷,۳۸	۴۱۷۰	٪۱۹۹,۵۹	٪۱۱,۶۳
۱۳	بانک الرجھی	عربستان	۲۸۰۹۳,۱۲	۸۴۱۶۵	٪۱۷۷,۳۱	٪۱۱,۶
۱۴	بانک رفاه	ایران	۴۶۶۹,۸	۱۲۹۶۰	٪۱۷۶,۶۶	٪۱۰,۷۴
۱۵	هلدینگ بی ام بی	مالزی	۴۸۲۸,۵۱	۱۳۳۷۱	٪۱۵۶,۹۴	٪۱۰,۷۲
۱۶	بانک رایکات	مالزی	۷۷۸۴,۷۷	۲۱۵۳۷	٪۱۵۲,۹۴	٪۱۰,۷۱
۱۷	الاثمار بانک	بحرین	۳۱۷۹,۹۴	۸۱۳۸,۶۴	٪۱۵۲,۲۸	٪۹,۸۵
۱۸	خانه مالی کویت	کویت	۲۱۸۳۶,۲۲	۵۵۰۸۸	٪۱۴۵,۵۶	٪۹,۷
۱۹	بانک اسلامی فیصل مصر	مصر	۲۸۵۶,۶۶	۷۰۱۴,۷	٪۱۳۲,۶	٪۹,۴
۲۰	بانک اسلامی دبی	امارات متحده	۱۷۵۴۴,۹۸	۴۰۸۱۰	٪۱۳۲,۶	٪۸,۸۱

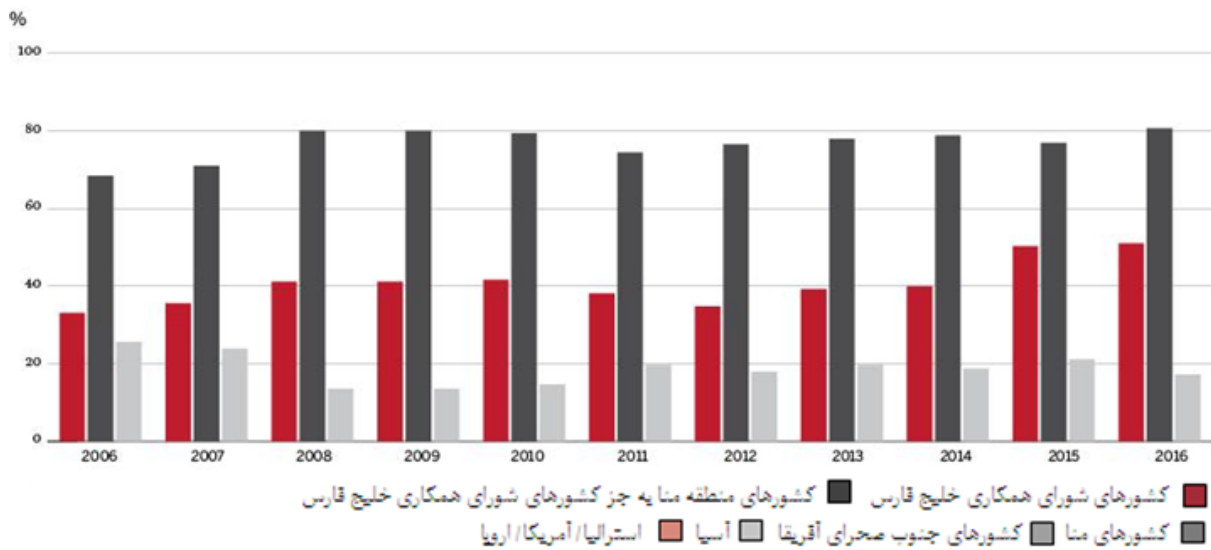
ماخذ: گزارش موسسه The Banker

نمودار ۱-۲ کل دارایی مالی بر اساس شریعت ۲۰۱۶-۲۰۰۶ (میلیارد دلار)

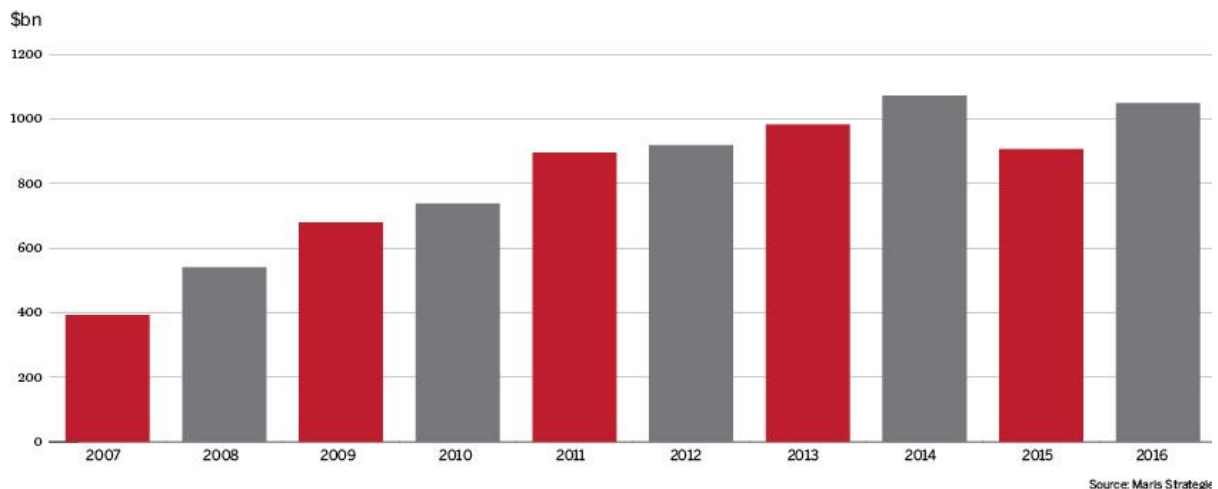
ماخذ: گزارش موسسه The Banker

نمودار ۲-۲ سهم دارایی مالی بر اساس شریعت به تفکیک منطقه ۲۰۱۶-۲۰۰۶

ماخذ: گزارش موسسه The Banker

نمودار ۲-۳ مجموع کل دارایی مطابق با شریعت بانکهای مستقل (میلیارد دلار)

ماخذ: گزارش موسسه The Banker

بسیست موسسه مالی برتر اسلامی در سال ۲۰۱۶ بازگشت به رشد را نشان می‌دهند. اگرچه مجموع دارایی منطبق با شریعت اسلام ۱۳/۱۷٪ افزایش یافته است در حالی که سود برای بانکهای مستقل از ۱۲/۵۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۵ به مبلغ ۱۳/۶۸ میلیارد دلار افزایش یافته است. این در حالی است که نرخ بازگشت سرمایه به‌طور متوسط برای بانکهای مستقل ۱/۲۶٪ است که به لحاظ رتبه کمترین مقدار در رتبه سوم قرار دارد. به نظر می‌رسد اگرچه صنعت بانکداری اسلامی به‌طور پیوسته مسیر رو به رشدی را طی می‌کند اما شرایط سخت اقتصادی در حال جلوگیری از این رشد هست. با آرام شدن نرخ رشد در بازارهای کلیدی، بیشتر بانکهای اسلامی به خاطر رشد نقدینگی و هزینه ریسک بالا در حال ضربه خوردن می‌باشند. فائق آمدن بر مشکل و مشکلات درگیر یک آزمون حیاتی برای مقاومت این صنعت خواهد بود.

۲-۳- جایزه بانک اسلامی ایران

جایزه بانک اسلامی سال از طرف ایران نیز از دید موسسه The Banker به بانک پاسارگاد تعلق می‌گیرد. بانک پاسارگاد در چهار سال گذشته این جایزه را به خود اختصاص داده است و مجموع دارایی‌های منطبق با شریعت رشدی ۱۷/۵ درصدی را در سال ۲۰۱۵ داشته است و در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۳ نیز به ترتیب ۲۶/۳ و ۳۱/۶ درصد رشد را تجربه کرده است. اگرچه سود خالص بانک در سال ۲۰۱۵ از ۱۸/۳ به ۱۹/۳-٪ سقوط کرده است که از نرخ رشد منفی اقتصاد در سه سال گذشته به خاطر سیاست‌های پولی بانک مرکزی و کاهش نرخ سود تاثیر پذیرفته است و بسیاری از بانک‌های ایرانی نیز چنین شرایطی را تحمل میکنند.

بانک پاسارگاد در سال ۲۰۱۵ حدود ۳۰ خدمت جدید بانکداری الکترونیکی را معرفی کرده است که شامل موبایل بانک، کارتهای چند کاره و .. است. این بانک همچنان کمک به تامین مالی پروژه‌های صنعتی و زیر ساختی نظیر خط لوله گاز با تامین مالی منطبق بر شریعت اسلامی به ارزش ۱/۸ میلیارد دلار، ۴۰۰ میلیون دلار برای پالایشگاه نفت و ۲۰ میلیون دلار برای پروژه نفتی دانا انرژی را ادامه داده است.